

Köögivilja maheaias - taimede ettekasvatamine

Priit Põldma
EMÜ, aianduse osakond

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

Köögiviljaseemned, külvis

Paljundusviisideks on generatiivne (põhiline) ja vegetatiivne.

- Köögiviljaseemne säilivus oleb liigist ja säilitustingimustest: tavaliselt 4...5 aastat (kurgil 6...8 aastat), sarikalistel 2-3 aastat.
- Külvis: külviks kasutatud seemned, sibulad jne.
- Sordilisus: sordiehtsus, sordipuhtus
- Külvikõlblikkus: idanevus ja külvise puhtus = külviseväärtus

Köögiviljaseemned, külvis

Köögiviljakultuuride seemne kategooriad ning köögiviljakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded

- PM määrus nr 60, vastu võetud 05.05.2006 (RTL 2006, 41, 734)
- Määrusega kehtestatakse sellise seemne tootmise nõuded, mida kavatakse kasutada köögiviljataimede kasvatamiseks põllumajandussaaduse saamiseks, välja arvatud kasvatamiseks dekoratiivsel eesmärgil, või seemne tootmiseks. + pakendamine, turustamine jms
- Määruse Lisa 1 kehtestab (näide, ülejäänud vt. määrusest):

	minimaalne puhtus (%),	maks. lubatud teiste liikide sisaldus (%),	minimaalne idanevus (%)
Harilik sibul	97	0,5	70
Punapeet	97	0,5	50
Kurk	98	0,1	80
Porgand	95	1,0	65

Köögiviljaseemned

Külvieelne töötlemine

- Sorteerimine suuruse ja massi järgi,
- Dražeerimine
- Leotamine, eelidandamine - seemned kotiga 15...20 °C vette (kõrvits 20...30 °C) kuni 24 h.
- jms.

Pakendatud seemne on enamasti sorteeritud

- võib leotada

<http://idsn.org/posts/nice-tomatoes-sweet-pea>

Temperatuuri suhtumise järgi jaotatakse köögiviljad

- külmakindlad köögiviljad: pärinevad parasvöötme aladelt
 - seeme idaneb < 10°C (redis, peakapsas 1...3°C), optimaalne 18...25 °C,
 - taluvad lühiajaliselt öökülmi nii istikuperioodil kui sügisel.
 - Opt. kasvutemperatuur 15...20 °C.
- soojanõudlikud: pärinevad troopilistelt aladelt
 - Idanevad 10...15 °C, opt. 20...30 °C, ei talu alla 0 °C (+3 °C).
 - Opt. kasv 20...30 °C
 - Avamaale külvil/istutamisel jälgida, et muld oleks piisavalt soojenenud (nt. kurk vähemalt 12...13 °C) ja ei oleks öökülmaohtu

Ettekasvatamise vajadus

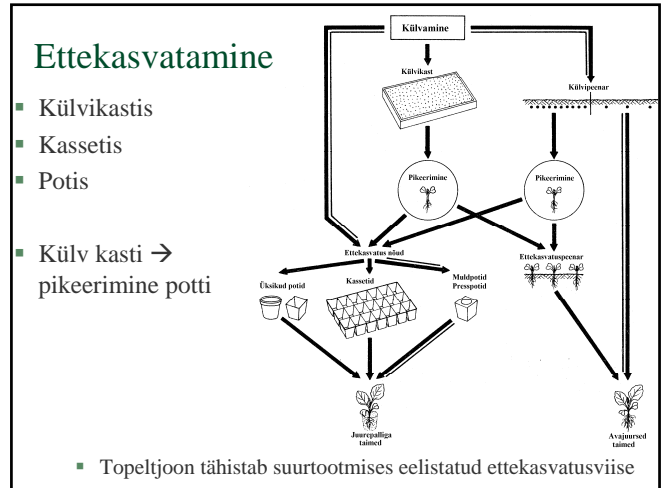
- Ettekasvatatavad
 - Otse külv avamaale
 - Otsekülv või ettekasvatamine
-
- Soojalembesed kultuurid: nt. kurk, kõrvits, arbuus
 - Pika kasvuperioodiga taimed: nt. porrulauk, juurseller, hiline kapsas
 - Varajased köögiviljad või saagialguse varasemaks toomine: nt. söögipeet, kaalikas
- Kui kasvukoht on liigniiske, raske lõimisega, külm

Ettekasvatamine

- Aknalaual
- Lavas, kasvuhoones mullas (nn avajuursed taimed)

Lavakast vanadest akendest

Ettekasvatamine

- Lavas, kasvuhoones mullas (nn avajuursed taimed)
- Külvikastis
- Kassetis
- Potis

- Väga oluline: valgus, temperatuur, niiskus !!
- Madal temperatuur idanemisperiodil aeglustab taimede tärkamist või lakkab see üldse.
- Peale tärkamist toitub taim seemnevarudest ning kõrgema temperatuuri korral suureneb taime hingamise intensiivsus, mis kulutab energiat ja varuaineid.

- Vead kütmisel

Kui kassetti osta ei taha!

- ✓ Jogurtitopsid
- ✓ Munarestid
- ✓ Kilekotid
- ✓ jpm.

Peakapsas

Istikutest ettekasvatamine → istikukassett, avajuursed taimed.

Külvisügavus 1...2 cm.

- varajased - märts I...II dekaad,
- keskvalmivad - aprill II...III dekaad,
- hilised - aprill I...II dekaad.

- Kastmine
- Väetamine

Juurseller

- Külv: veebr.-märts 4 cm kassetti
- Ettekasvatuseperiood 60...75 päeva
- Külvisügavus 0...0,5 cm
- tärkavad 8...10 päevaga.
- Leotada tärkamise kiirendamiseks.
- Võib alguses külvata külvikasti ja siis pikeerida
- Opt. temperatuur 16...18 °C.
- Istutuskölblik: taim 6...10 g, 6...8 pärislehte.

Kõrvits, kabašokk

- Ettekasvatamine või ka otsekülv
- külvisügavus 1-2 cm.
- Taimed tärkavad 1-2 nädalaga (20-24 °C).
- Mullatemperatuur idanemise ajal vähemalt 10°C, → muidu seeme läheb „piimale“.
- Külvata 7...8(12) cm läbimõõduga potti.
- Kasvukohale istutatakse taimed 20-25 päeva vanuselt,
- eelnevalt taimi karastades
- Korralik taim on kompaktna 2-3 pärislehega

Kurk

- kassettis või potis (5-6 cm diam.)
- Suurema diam. potti mitu seemet → istutada suurema vahekaugusega.
- Kasvukoha temperatuur päeval 20-25 °C ning öösel 17-18 °C.
- Avamaale istutamiseks: 1-2 pärislehte; istikuperiood: 18-22 päeva
- Kasvuhoonesse istutamiseks: 4-6 pärislehte, 20-25 cm pikkused; istikuperiood: 25-30 päeva.

Tomat

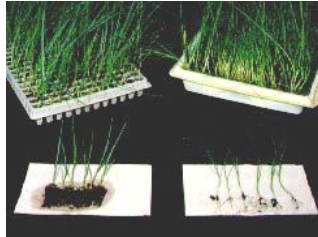
- korralik tomatiistik ainult valgusküllases köetavas kasvuhoones
- Istikuperiood: talvel 60-70 päeva; kevadel 50-60 p.
- Külvatakse kasti või kassetti → istutada potti
- tärkab 20-25 °C juures 5-6 päevaga
- Oluline õige temperatuuri hoidmine, kohandada valgusoludele
 - Valgel ajal +17-20 °C
 - Pimedal ajal +15-16 °C
 - Relatiivne õhuniiskus 60-70%
 - Kasta leige veega +20-25 °C

Osta taim turult ☺

Porrulauk, hiidsibul

- ✓ Külv kassetti märtsis. (peenras avajuursena)
- ✓ Varajase saagi saamiseks eelidandatud seeme
- ✓ Tärbab 7-10 päevaga temperatuuril 18-20 °C
- ✓ Optimaalne temperatuur 18-20 °C (karastamine 12 °C)
- ✓ Istikuperiood 60-70 päeva
- ✓ Pealsete pintseerimine porrulaugul

Hiidsibula ja porrulaugu kassetikatse

- Kasutati 10 erineva suurusega kassetitüüpi
- VEFI kassetipesa mahud olid vahemikus 12-22 ml (keskmine 17 ml)
- TEKU kassetipesa mahud olid vahemikus 14-35 ml (keskmine 24 ml)

